

RENAȘTEREA

Organul Episcopiei ortodoxe române a Vadului, Feleacului și Clujului

Redactor: Prot. A. FAUR

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Malinowski Nr. 18.

Biserica Ortodoxă și Libertatea Cultelor

— Din Pastorală I. P. S. Justinian, Patriarhul României —

Duminecă dimineața, 27 Febr. a. c. în biserica Sf. Spiridon din Capitală, s'a oficiat o impresionantă slujbă religioasă în prezența a peste 500 de preoți, protopopi și consilieri eparhiali din întreaga țară și a numeroși credincioși. În cadrul acestei slujbe, I. P. S. Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a citit o pastorală din care reproducem cele de mai jos:

„Se cuvine să amintim că noua nouă orânduire statală asigură Bisericii noastre deplina libertate întru împlinirea misiunii ei apostolice. Constituția Republicii Populare Române, cheazăște această libertate prin cel de al 27-lea articol al ei, în care stă scris: „Libertatea conștiinței și libertatea religioasă sunt garantate de Stat. Cultele religioase sunt libere să se organizeze și pot funcționa liber, dacă ritualul și practica lor nu sunt contrare Constituției, securității publice sau bunelor moravuri. Biserica Ortodoxă Română este autocefală și unitară în organizarea ei“. De asemenea Legea pentru Regimul General al Cultelor Religioase — care dezvoltă principiile înscrise în Constituție — prevede la rândul ei, că: „Statul garantează libertatea conștiinței și libertatea religioasă pe tot cuprinsul Republicii Populare Române“ (art. 1); că „ura confesională manifestată prin acte care stânjenesc liberul exercițiu al unui cult religios recunoscut. constituie un delict care se pedepsește conform legii“ (art. 2); că, în Republica Populară Română „cultele religioase sunt libere să se organizeze și pot funcționa liber“ (art. 6), „organizarea făcându-se după norme proprii, conform învățăturilor, canoanelor și tradițiilor lor“ (art. 7) și că „școlile pentru pregătirea personalului slujitor al cultelor sunt lăsate în competența organelor statutare ale cultelor religioase“ (art. 14).

Regimul democrației populare din țara noastră, ne asigură deci

întreaga libertate de organizare și acțiune, neamestecându-se în niciun fel în treburile religioase ale Bisericii. Este ceea ce cărmuitorii Bisericii Ortodoxe Române au cerut mereu trecutele regimuri, fără nici o isbândă însă. Așa acum s'a împlinit astfel una din vechile și arzătoare dorinți ale Bisericii noastre: dobândirea dreptului de a se conduce și de a-și pregăti ea singură slujitorii altarelor, potrivit învățăturii, rândielilor și nevoilor ei. Ar fi lipsit de folos să mai amintesc aici toate primejdiile care au pândit Sfânta noastră Biserică în trecut, când învățământul teologic era organizat direct de Stat, prin ministerul educației, întrucât ele sunt îndeajuns de cunoscute tuturor. În timp ce se pretindea fățarnic o teologizare a învățământului public, regimurile trecute duceau o acțiune de denaturare a învățământului teologic. Roadele acestei denaturări a învățământului teologic săvârșită de vechile regimuri, au fost deopotrivă de amare și pentru Biserică, dar și pentru poporul nostru. Teologi în slujba învrăjbitorilor, a semănătorilor de ură și a vărsătorilor de sânge n'ar fi existat, dacă învățământul teologic ar fi rămas sub ocrotitoarea priveghere a Bisericii și sub îndrumarea permanentă a învățăturii lui Hristos.

Datorită libertății religioase asigurate de regimul nostru, avem astăzi sub nemijlocita conducere a Bisericii, școli teologice — atâtea câte erau de trebuință pentru nevoile noastre — din care suntem pe deplin încredințați că vor ieși slujitori ai altarelor conștiinți de misiunea lor evanghelică, dar și cetățeni devotați Statului și poporului pe care-i păstresc. Avem acum 3 seminarii monahale, 12 școli de cântăreți și 3 Institute teologice universitare, în care se face pregătirea slujitorilor Sfintei noastre Biserici, potrivit dogmelor și canoanelor noastre. În Institutele teologice în afară de

studenții care vor fi pregătiți temeinic după îndrumările Sf. Sinod, am chemat și pe preoți, să vină pentru puțină vreme, ca să se adape din nou dela isvorul curat al adevăratei învățături creștine, spre a se putea reîntoarce la altare întăriți și luminați pentru munca pe care o au de dus. Chemându-i la această reînoire a cunoștințelor evanghelice, le amintim cuvântul Apostolului Neamurilor: „...a venit vremea și ceasul să ne deșteptăm din somn. Noaptea a trecut și s'a apropiat ziua. Să lepădăm dară lucrurile întunecului și să ne îmbrăcăm în vestmântul luminii“ (Romani, 13, 11—12).

De trebuință este iarăși să facem amintire că numai în urma înfăptuirii deplinei libertăți și a egalității cultelor religioase, statornicită de actualul regim, a fost denunțat și acel primejdios concordat, care pune Biserica Ortodoxă Română într-o poziție de umilitoare inferioritate față de Biserica Romano-Catolică; și că numai în urma ruperii acestor cătușe — care țineau în robia spirituală a Romei papale pe o parte din frații noștri — aceștia a putut să dea ascultare părinteștei noastre chemări și îndemnului inimii lor, reîntorcându-se la sânul Bisericii străbune, de unde fuseseră răpiți prin silnicie, acum două veacuri și jumătate.

Iată deci că în regimul nostru, Biserica se bucură de toată libertatea, care nu-i este numai garantată, ci și apărată. Biserica își poate desfășura misiunea — nestingherită de nimeni, ba chiar ocrotită de grija cărmuitorilor Statului — propovăduind cuvântul Mântuitor-

„Și pe voi să vă îmbogățească Domnul și să vă facă să prisosiți în dragostea unuia către altul și către toți, precum suntem și noi către voi“

I Tes. 3, 12.

rului tuturor celor ce-l caută. Dar de vreme ce Guvernul Țării se îngrijește să aperse libertatea religioasă, este de datoria tuturor slujitorilor altarelor să lupte și ei cu toate puterile lor pentru păstrarea acestor libertăți atât de scumpe inimii noastre. Ei sunt cei din tîi spre care se îndreaptă strădaniile învrăjbitorilor și ațâțătorilor la ură. Folosind dragostea și râvna preoților întru propovăduirea credinței, aceste elemente dușmănoase orânduirii statale din țata noastră, popoului și Bisericii, șoptesc vorbe mincinoase și amenințări neîntemeiate. Este datoria preoților și a tuturor slujitorilor altarelor lui Hristos, să smulgă de pe chipul acestor provocatori masca fățarniciei și să-i arate credincioșilor în adevărata lor înfățișare, spre a se feri de ei și de otrăvitoarea lor minciună.

Regimul pe care îl respectăm și cu care colaborăm, ne-a asigurat deplina libertate pentru împlinirea misiunii noastre dumnezeiești. Dupăcum Statul veghează să ni se respecte libertatea noastră religioasă, tot astfel nici noi nu trebuie să aducem și nici nu vom aduce nici o stângenie activității Statului nostru.

Dorindu-vă puteri de muncă sporite întru împlinirea acestei misiuni sfinte, vă binecuvântăm în strădaniile voastre și vă urmărim cu gândul nostru curat și cu rugăciunea noastră fierbinte către Dumnezeu, cerându-i ca darul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi toți. Amin“.

Patriarhul României
† JUSTINIAN

SĂ ÎNCETEZE!

Acum după ce Români avem iarăși o singură biserică, aceea în sânul căreia ne-am zămislit la viața nouă în Iisus Hristos Domnul, dintru începutul ființei noastre, porunca ceasului ne cere ca să purcedem cu sârg la plinirea „Unității credinței și a împărtășirii Duhului Sfânt“. Prin unitatea credinței trebuie

să înțelegem unitatea dogmatică.

Ori a rosti mai departe, în auzul credincioșilor crezul cu formula neortodoxă că Duhul Sfânt purcede și dela Fiul, înseamnă a dăinui în desbinare dogmatică în doctrina ortodoxă.

Sau în ceace privește formulele liturgice sau ierurgice de împărtășire a darurilor Duhului Sfânt deasemenea se întrebuințează mai departe, fără nici-o sinchiseală formulele deosebitoare.

Le cere pe acelea poporul care a cerut să fie una?

Sau țin la ele preoții cu o anumită nădejde deșartă?

Asemenea stări de lucruri să înceteze! Și nu numai între cei vechi și cei reveniți ci ne surprind formule deosebitoare chiar și între preoții ortodocși vechi.

Spre ilustrare citez două exemple:

1. Unii la locurile rânduite în decursul sf. Liturghii, binecuvintează cu formula: *Pace vouă*; alții cu *pace vouă tuturor* iar alții, conformiștii cu textul liturghierelor spun așa cum trebuie: *pace tuturor*.

2. La anunțarea citirii sfintei Evanghelii am auzit formula veche dar necorectă din punct

de vedere al limbii: *Dela* (Mateiu, Marcu, Luca sau Ioan) a sfintei Evanghelii cetire (sau cetenie); sau: *Din sfânta Evanghelie a lui* (M. Mr. L. sau I.) cetire (incorect din punct de vedere al doctrinei. Evanghelia pe care o vestim este a lui Iisus).

Corectă din amândouă punctele de vedere — și al limbii și al doctrinei — este formula din liturghierele noi apărute cu cenzura Sf. Sinod:

Din sfânta Evanghelie dela (M. Mr. L. sau I.) cetire.

Și nu circulă numai aceste variante.

Se poate auzi în unele locuri și formula: *Citindu-se sf. Evanghelie; La cetirea sfintei Evanghelii... și alte curiosități.*

Una, cea din liturghierele noi să rămână, iar celelalte să înceteze.

Variante, fără nicio justificare afară de aceea a neconformării din spirit de trufie, fie în cuprinsul sf. Liturghii fie a celorlalte ierurgii, nu însemnează o îmbogățire a formulilor de împărtășire a darurilor Duhului Sfânt, ci o anarhie.

Să înceteze!

Prot. Dr. FI. MUREȘANU

spune un Dumnezeiesc Părinte. Singur însă și cu aripile sale frânte, desbrăcat de bunurile cerești, nu se mai putea înălța către Dumnezeu; simțea nevoia unui sprijin din afară de el, cu puteri capabile să mulțumească jignirea adusă la început lui Dumnezeu și astfel să împlinească toate dreptatea.

Impotrivirea primei femei la voia lui Dumnezeu, căderea ei în păcat, impunea acestei tainice dorinți, de întoarcere la căminul pierdut, o întregă și atotcuprinzătoare satisfacție. Prin femeie s'a deslănțuit păcatul în lume, dela femeie trebuie să pornească și începutul mântuirii ei. Prin Adam s'a ivit răul în omenire, sub toate formele lui: culminând cu moartea trupeză, spirituală și veșnică. Printr'un nou Adam trebuie să se sfârșească și suferința și să ne vină astfel învierea izbăvitoare.

A vrut Dumnezeu ca atunci când toate au fost gata, destinul mântuirii neamului omenesc să vină prin Sfânta Fecioară Maria, cea mai înaltă, mai sfântă dintre toate femeile pământului. Nașterea fecioarei nu trebuie purtată prin cine știe ce legende sau basme. Viața ei e temeinicită pe realități istorice invederate, care-și au obârșia în prezicerile sfinte ale profeților Vechiului Testament.

Printre cele dintâi semne date

casei lui David, de Isaia Proorocul, stau ca mărturie nezdruccinată aceste frumoase cuvinte; „Iată fecioara în pântec va lua și va naște fiu, și vei chema numele lui Emanuil, ce se tâlcuește cu noi este Dumnezeu“. De aceste vorbe dumnezeiești, pline de miez, se leagă încă și aceste semnificative cuvinte ale lui Iezechiel: „Ușa aceasta încuiată va fi, și nu se va deschide, și nimenea nu va trece printr'nsa, căci Domnul Dumnezeu lui Israil a trecut pe ea. De aceea ea va rămâne închisă“.

Aceste texte scripturistice arată izvorul revelației dumnezeiești. Ele sunt temeiul inspirației divine și al mântuirii neamului omenesc. Cele prezise de prooroci încep să prindă forme în acestei realități.

Nașterea Domnului Iisus Hristos a fost, așa dar, necesară.

Insăși faptul de-a se fi milostivit Dumnezeu, de a-și arătat întreaga sa iubire, de a se fi așteptat și ales această Sfântă Fecioară, spre întruparea Fiului lui Dumnezeu, și de-a se fi descoperit astfel nouă muritorilor „taina cea de veac ascunsă“, e o clară mărturie că nașterea Mântuitorului nostru era dorită cu mare nerăbdare, era așteptată cu toată încrederea, de lumea 'ntregă.

Arhim. VARAHIIL JITARU

MERGI ȘI FĂ ȘI TU ASEMENEA

Ne este bine cunoscută parabola cu samariteanul dela Luca 10, 25-37.

Deschide Cartea sfântă și o recitește, fără grabă.

Și acum să facem puțină exegeză pe marginea ei.

Întâi o întrebare:

Cine sunt personagiile acestei drame? (căci parabola dela Luca 10, 25—37 este înfățișarea dramei neamului omenesc).

Cel căzut între tâlhari sunt eu, ești tu, suntem noi oamenii care

cădem zilnic între tâlharii păcatelor.

Ele ne desbracă de demnitatea de om.

Ne lasă goi.

Ne rănesc.

Ne aruncă în marginea drumului, lăsându-ne abia vii.

Acesta-i primul capitol al dramei: omul și păcatul.

Rănile adânci, înfipte în carnea trupului nostru prin mușcătura de șarpe viclean a păcatului, se umple de colbul drumului, se „infectează“ și încep să puroieze. Cangrena intră

Necesitatea nașterii Mântuitorului din Fecioara

Prin neascultarea lui Adam, întreg neamul omenesc a căzut în păcat. Păcatul acesta, al călcării voiei lui Dumnezeu, i-a pricinuit omului mari și însemnate pierderi: i s'a întunecat mintea, i s'a pervertit simțirea și i s'a slăbit voința. Firea 'ntregă i-a declarat războiu. Puterile naturii s'au răsvrătit și năpustit împotriva lui cu toată setea, iar pământul i-a devenit un vrășmaș neîmpăcat, omul trebuind

să lupte necurmat pentru stăpânirea firii și pentru înfruntarea legilor ei. În scurt, a dispărut armonia funcțiilor sufletești din om, armonia între om și natură între el și Dumnezeu. În această stare, el nu mai rămăsese decât cu o slabă pălpăire a unei dorințe spre mai bine. Pentru a se îndrepta însă, trebuie să se ridice fie el la Dumnezeu, fie să se coboare Dumnezeu la el, precum

FOILETON

Câteva însemnări despre zugravii bisericilor românești în veacul al XVI—XIX-lea

de ȘTEFAN METEȘ

În jud. *Romania* cunoaștem pe arhiman-dritul Chiriac egumenul mănăstirii Căluțu, care, în 1823, zugrăvește în tinda acestei biserici mănăstirești mai mulți sfinți,⁹³⁾ iar în bis. sf. Spiridon din Craiova 15 icoane praznicare;⁹⁴⁾ un meșter cu nume neobișnuit: Zeregovit zugrăvește, în 1853, biserica din Popănzălești.⁹⁵⁾

Următoarele biserici din județul Olț își au numele zugravilor: cea din Corbu-vechtu-Vitănești, în 1795, de doi zugravii din București: Anghel și Oprea,⁹⁶⁾ în cea din Aluniș avem o icoană, din 1831, de Panu zugrav ot Cloroi;⁹⁷⁾ bis. din Făgetelul din vale e opera, din 1819, a meșterilor: Vasile, Anghel și Ion;⁹⁸⁾ în acest sat trăia,

⁹³⁾ Revista *Biserica ortodoxă română*, XIII, p. 170-174.

⁹⁴⁾ Revista *Oltenia*, 1943 p. 187-189, una are data 1823.

⁹⁵⁾ *Bul. Com. Mon. Istorice*, 1934 p. 115. Cunoscutul Dionisie Eclesiarhul episcopiei Râmnicului asemenea era și zugrav și miniaturist (cf. Bulat, *Revista de istorie bisericească*, I, Craiova, 1943 nr. 2, p. 120-21).

⁹⁶⁾ Ionașcu, *Biserici, chipuri și documente din jud. Olț*, Craiova, 1934 p. 82.

⁹⁷⁾ *Ibid.*, p. 3.

⁹⁸⁾ *Ibid.*, p. 203.

în 1783, un zugrav popa Mîrea, care e caterisit, fiindcă făcea documente false;⁹⁹⁾ bis. sf. Nicolae din Drăgănești, în 1825, de zugravii Enache din Dudu de jos și Ioan;¹⁰⁰⁾ zugravul Ioan amintit la Drăgănești. lucrează, în 1829, la biserica din Buctumeani;¹⁰¹⁾ biserica din Chilla are de zugrav, în 1849, pe Florea din Aurești (jud. Vâlcea) și Dumitrache din Peret (jud. Teleorman).¹⁰²⁾

Din jud. *Vâlcea* mai avem: Biserica din Bogdănești cu amvonul și clopotnița împodobite de Chitu Predescu „fircomnic zugrav“ în Oct. 1854. S'a născut în 8 Nov. 1822 și scrie el: „Am învățat carte de copil de 7 ani și am ajutat și eu la sf. biserică până la 70 ani“ (cf. *Arh. Olteniei*, 1941, p. 127). La schitul Ostrovul (lângă Călmănești) sunt 2 icoane: una de „zug. Ilie din sf. episcopie a Argeșului“ (din 1800) și a doua, din 1801, de Ion zugr. (*Ibid.*, 1940 p. 29).

Postelnicul Pană zugravul, în Mafu 1818 cumpără cronică Țării Românești a lui Constantin Filipescu Căpitanul cu 33 taleri, „când zugrăveam — notează el — la Nica Musceleanu în județul Buzău“. (Vezi această Cronică, ediția N. Iorga, București, 1902 p. XXXIX).

În afară de cei înșirați mai sus mai notăm următorii zugravii: Gheorghe la 1759,¹⁰³⁾ o icoană

⁹⁹⁾ *Buletinul Comisiei Istorice a României*, III, p. 101-102.

¹⁰⁰⁾ Ionașcu, *o. c.*, p. 145.

¹⁰¹⁾ *Ibid.*, p. 187 n. 2.

¹⁰²⁾ *Ibid.*, p. 24. — Informații despre zugravii din sec. 19-lea, vezi și revista *Amvonul*, București, 1916 p. 250, 332.

¹⁰³⁾ Beza, *Bibliotecile mănăstirești dela Atos în Analele Academiei Române*, secț. ist. 1934 p. 63.

dela zugr. Nicolae din Iunie 1802,¹⁰⁴⁾ icoana Măicii Domnului din Martie 1828 de zugravul Ilie¹⁰⁵⁾ și un zugrav din satul Repeteu.¹⁰⁶⁾

Zugravul Grigorie (la sfînea sec. 18-lea) prin numeroasele și frumoasele lui icoane, larg răspândite, a introdus cel dintâi, în pictura românească curentul realist.¹⁰⁷⁾

Biserica mănăstirii Golgota s'a meremetisit și s'a zugrăvit, în 1836, de păr. Efrem fost egumen.¹⁰⁸⁾

III. Arta miniaturilor în Principatele române.

Între acești meșteri zugravii erau mulți călugări și preoți, legați intim de biserică, pe care o serveau în diferite feluri. Când n'aveau lucrări mai mari artistice de isprăvit, copiau cărți bisericești mai importante, pe care le împodobeau cu fel și fel de chenare colorate și miniaturi frumoase și delicate, care au avut o largă răspândire în special în mănăstirile mai de seamă cu cititori Volvozi ori boieri, dar multe din aceste cărți cu podoabe artistice au trecut granițele Principatelor române ajungând în numeroasele mănăstiri orientale, în Balcani la Athos, apoi la Ierusalim etc., dar pe unele le aflăm în vestitele Muzee din Apus: Viena, Oxford, Paris, Mün-

¹⁰⁴⁾ *Revista istorică*, 1932 p. 275.

¹⁰⁵⁾ Iorga, *Vechea artă religioasă*, p. 43.

¹⁰⁶⁾ *Cercetări literare*, III, (1939) p. 183.

¹⁰⁷⁾ Vezi studiul prețios despre Grigorie zugravul publicat de diaconul C. Săndulescu-Verna în revista *Biserica ortodoxă română*, LV, București, 1937 no. 7-10 (Iul.-Octombrie).

¹⁰⁸⁾ *Revista Amvonul* XVIII (1916) p. 250.

tot mai adânc spre măduva oaselor. Suntem desfigurați, fără chip și frumsețe!

Zacem la margine de drum.

*

„Sacerdotul“ — el ispravnicul tainicilor lucrări de „curățire“ ridicare din zăcere și însănătoșire — trece pe alături.

Fumul lui de tămâie nu cicatrizează nicio rană.

Teoretica teologhisire a „levitului“ calcă pe aceleași urme.

Cel văzut între tâlhari continuă să rămâie în zăcere.

Vreji teoretizării nu-i pot sluji de araci de care să se prindă, să se ridice pe lângă ei și să se țină drept, cu fruntea în soare și nu în noroiu.

Cortina cade.

Dincolo de panoplia ei încărcată cu jarul tuturor „sacrificiilor“ și cu fulgerile înțelepciunii luminoase — noi continuăm să zăcem.

E finalul capitolului al doilea al dramei: teoria pusă a mântuirii... fără niciun mântuit.

*

Iată vine Samariteanul — adică Iisus.

Se coboară printre noi.

Ne spală ranele cu vinul sângelui său.

Ni le unge cu untuldelemn al milei Sale.

Ne duce la casa de oaspeți — adică în Biserica Sa.

Ne dă în grija gazdei — a Bisericii învățătoare — ca să vegheze la căpătâiul convalescenței noastre.

La plecare lasă gazdei cei doi dinari: Vechiul și Noul Testament.

Dacă pentru a noastră însănătoșire și pentru păstrarea sănătății noastre, odată dobândită, gazda cea bineprimitoare va mai cheltui din ale sale vechi și nouă tradiții — Samariteanul — Iisus nu-i va rămâne dator pentru toate câte Biserica va fi făcut pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire.

Mergi de fă și tu asemenea!

Teoria despre bunătatea lui Dumnezeu; teoria despre Iisus și Evanghelia lui oprește-o lângă omul căzut la marginea drumului, leagă-i rănila și ajută-i să se ridice.

Nu fă asemenea teoriei „sacerdotale“ sau teologhisirii sterpe a levitului — ci fă asemenea lui Iisus — Samariteanul: aplică pe rană leacul învățaturii. Iar lucrarea aceasta de coborîre a Dunmezeștei Evanghelii a lui Iisus în viața omului cel rănit în toate zilele ce altceva este decât ceea ce numește școala, *lucrare pastorală*.

Câmpul muncii pastorale este mare, cât de mari sunt suferințele omului care trebuie vindecat de rănila pe care ziua de ieri le-a lăsat în trupul lui.

Lucrează la haina cea nouă cu care să fie îmbrăcat și du-l în casa de oaspeți.

Știu și știm că acesta ne-a fost idealul de totdeauna: să fim samaritenii poporului — Pe acest drum și acest sector al muncii pastorale, preoțimea noastră a înscris fapte minunate. E păcat să piară înghițite de anonim și de uitare.

Vrem ca o pagină din „Renașterea“ să fie icoana, cel puțin aproximativă, a muncii pastorale ce se desfășoară săptămână de săptămână de către preoțimea parohială a Eparhiei noastre.

Iubite frate, împreună ostenitor în slujba poporului spre slava lui Dumnezeu, ceea ce El îți ajută să faci spre acest scop așterne pe hârtie și trimite încoace. Să ia și alții indemn, pildă și învățătură.

Dacă nu ai isbutit în oarecare lucrare sau inițiativă fă la fel. Vom cerceta împreună cauzele neizbânzii. Odată identificate vor putea fi și înlăturate — iar înlăturarea lor socoți că nu va fi un progres?

Așteptăm rapoartele săptămânale de pe toate fronturile muncii pastorale.

Cu frățescă dragoste în Domnul Iisus.

Prot. Dr. FL. MUREȘANU

† Ieromonahul Valerian Gurz

În zina de 4 Martie c, moartea fulgerătoare a răpus pe vrednicul ieromonah Valerian Gurz din parohia Leurda jud. Someș, în etate de 28 ani. Prin trecerea la cele veșnice a Ieromonahului Valerian, Biserica pierde un preot devotat și binefăcător.

S'a născut în 1920 în comuna Vad din județul Someș, dintr'o familie de plugari cinstiți și rugători de Dumnezeu. Părinții săi, descoperind în fiul lor dragostea de cele sfinte, i-au împlinit voia lăsându-l să se călugărească. Astfel îl vedem în rândul călugărilor la Mănăstirea Sf. Ama din Roșchia județul Someș. Aici, mulțumită fiertatului stareț Nifon, a devenit cel mai destoinic frate în slujba Domnului.

În decursul anilor de restriste (1940—1944) a stat la Mănăstirea Rohia, de aci pleacă la Ciucea, Simisna, iar pe urmă ajunge la Leurda, unde ca preot a condus turma încredințat lui timp de 4 ani. După grele suferințe trupesti, în ziua de 4 Martie a. c. și-a dat nobilul său suflet în mâinile Celui Prea Înalt. S'a stins din viață ca o făclie prețioasă, care tot timpul a ars cu bun folos, spre cinstea Bisericii și neamului său. La trista ceremonie, pe lângă familia îndurerată, au fost de față credincioși din Leurda, Vad, Cățcău împreună cu autoritățile locale. Serviciul înmormântării a fost oficiat de C. Preot Buda Romulus

din Cățcău, ca delegat al Protopopului din Dej, Ioan Danciu din Vad, I. Rotaru din Poienile Reteagului, Valentin Bilț din Gărbău, Starețul Mănăstirii Rohia și preotul Parmena din Dobrocina. Slujba prohodului s'a ținut în Biserica din Vad. Au vorbit: Preotul Romulus Buda în numele P. S. S. Episcop Nicolae, a Protopopului și a preoților din protopopiatul Dej. Prin fraze bine încheiate s'a scos în relief misiunea sfântă a preotului, sarcina și jugul luat pe umeri lui ca urmaș a lui Hristos în provăduirea Evangheliei. În continuare a arătat viața și munca strădalnică a acestui fiu al bisericii, sfârșitul lui, plecând din mijlocul nostru, împăcat cu toată lumea, cu sine însuși și cu Dumnezeu.

A vorbit apoi C. Protos. I. Chira, starețul mănăstirii din Rohia, care a scos în evidență trecutul defunctului, pe care îl cunoaște ca tovarăș de suferințe de când și-a făcut stagiul la mănăstirea din Rohia.

Cel din urmă a vorbit preotul Ioan Danciu, care în cuvinte duioase a încercat a șterge lacrimile de pe obraji celor prezenți. Răspunsurile la prohod a fost date de călugărițele dela Leurda, iar strana a fost susținute de cantorii din Vad, Leurda și Cățcău.

Bunul Dumnezeu să-i facă parte cu aleșii săi.

Preot Remulus Buda-Cățcău

† Prot. Stavr. Alecsiu Latiș

„Din zi în zi pădurea bătrână se rărește. Azi un stejar, mâine altul, pe rând se prăbușesc... Și rând pe rând ne ducem toți...“

În ziua de 17 Februarie s'a prăbușit pe neașteptate un stâlp al Ortodoxiei. Cauza prăbușirii n'a fost povara celor 67 de ani, pe care o putea purta încă pe umerii săi, ci multele lovituri sufletești i-au slăbit inima și astfel încetează din viață, înconjurat de dragostea fiilor săi, în Baia-Mare.

S'a născut în comuna Tg.-Lăpuș, în anul 1882, din părinții săi învățători. Școalele secundare le termină în Baia-Mare și Năsăud. Studiile teologice în Sibiu. În 1907 este ales

paroh în Stoiceni. Aici a zidit casa parohială, a reparat și pictat biserica, îndeplinind și funcțiunea de învățător trei ani.

În 1910 trece în Plopiș unde cu același zel activează, zidind și aici casă parohială, repară biserica și achiziționează pentru parohie 9 jug. teren.

În cercurile religioase și conferințele propoșt în totdeauna a avut un punct în program, cu îndemn pentru confracții săi.

A activat în cadrul „Astreii“ ca membru în departămintele Tg.-Lăpuș și C. Măndăștur. Se distinge în activitatea pentru instruirea și lumi-

(Conntuare în pag. 5)

chen etc., apoi în Moscova, Kiev, Atena. În timpul din urmă li s'a dat tot mai mare atențiune acestor opere de artă din partea învățaților străini și români, publicându-se numeroase studii prețioase, în care se fac cunoscute numele autorilor și se reproduc felurite ilustrații ale acestora. (Vezi H. Bordier, *Description des peintures et ornements contenus dans les manuscrits grecs de la Bibliothèque Nationale*, Paris, 1883; Dșoara Der Nersessian în „*The art bulletin*“ vol. IX partea III, New-York, 1927, tot Der Nersessian și D. Ionescu în *Mélanges Iorga*, Paris, 1932, p. 695 și urm., și p. 877 și urm., apoi diferite studii ale lui Iorga în *Buletinul Com. Mon. Ist.*, 1931 p. 181-188; 1933 p. 1-4 (despre opera miniaturistică a episcopului de Buzău, Luca din Cipru, care a făcut școală în partea primă a sec. 17; despre cea a egumenului dela mănăstirea Dealului Matei al Mirelor, etc.); *Ibid.*, 1934 p. 102-108; Iorga, *Les arts mineurs en Roumanie*, I, București, 1934 p. 45-53 (miniatura românească) + 10 planșe + 84 figuri; Beza M., *Urme românești la Ierusalim în Boabe de grâu*, 1933 (IV) p. 321-333 cu ilustrații.

În aceasta privință mai avem un studiu de mare merit științific, apărut înainte cu un deceniu, a specialistului Victor Brătulescu, *Miniaturi și manuscrise din Muzeul de artă religioasă*, București, 1939, p. 174 + LXXI planșe colorate. Din aceasta lucrare importantă cunoaștem o parte desigur numărul lor a fost cu mult mare — din manuscrisele grecești și slavone cu miniaturi e-

xecutate mai toate de călugări români sau străini în mănăstirile românești cu indemnul și ajutorul Domnilor, boterilor și vlădicilor români, datorite o parte din ele mănăstirilor mai de seamă din Orient, sau ajunse acolo sau în alte centre răsăritene ori apusene prin diferitele capricii ale împrejurărilor și oamenilor, cum am spus. La d. Brătulescu avem descrierea până la cele mai mici amănunte a miniaturilor, care ilustrează manuscrisele grecești și slavone cercetate.

Astfel avem grecești: 18 Evanghelii și 5 Liturghiere din sec. XIV-1660; la Academia Română sunt: 25 Evanghelii, 17 Psaltiri, 4 Apostoli, 10 Slujbențe, 5 Trebnice, 1 Ceaslov, 7 Octoihuri, 1 Trid, 23 Minee, etc., etc. Slavone: 47 Evanghelii, 4 Psaltiri, 4 Liturghiere 1 Apostol, etc. din sec. 15-17. Mai sunt la noi și alte manuscrise cu miniaturi (cf. a mea, *Istoria bisericii române*, I, p. 171-2).

Iată numele câtorva dintre miniaturistii, cari au impodobit unele din cărțile bisericesti amintite mai sus: Antim Ieromonahul (1634, 1643), Antim Ivireanul (viitorul Mitropolit), Atanasie (1461), Calinic Ierom. (c. 1700), Evloghie (1555), Filsp Ieromon. (1502), Ghervaste (1665), Ion Sărbul protopop (1580-83), Luca de Cipru, Mitropolitul Țării Rom. (1616), Macarie (1573), Mateiu al Mirelor (1610), Mihail diaconul (1550-58), Necartie (1631), Sf. Nicodim (1405), Nicodim (1473), Onufrei (1573), Paladie monah (1488), Porfirie (1633), Radu din Manșcești (1574), Silcen Rusu

monah (1642), Spiridon Ieromonah (1502), Teodor Mirișescul (1495), Teofil (1531).

Dintre miniaturistii cunoaștem doi moldoveni, cari ne-au lăsat opere de artă foarte prețioase, făcând școală prin produsele lor, ca și prin ucenicii lor.

Unul a fost monahul Gavril Urtovici dela mănăstirea Neamțului, între 1429-1447, a copiat, înzestrând cu frumoase miniaturi, următoarele cărți bisericesti slavone, păstrate până azi: 2 Evanghelii, 1 Sbornic, sf. Ioan Climax, Mineiul, Extrase din Sf. Ioan Gură de Aur. Din care 5 sunt la Moscova, iar o Evangheliă (1429) la Oxford, făcută cu cheltuiala parcălabului de Hațeg Lațcu Cădea, care zidise, încă în 1408, o biserică de piatră în Strețu Sf. Gheorghe (cf. cartea mea, *Istoria bisericii românești*, vol. I, Sibiu, ediția II, 1935, p. 51-53). Din Evangheliile lui Gavril din 1429 sunt publicate planșele colorate de I. Blănu, București, 1922.

Al doilea e viitorul Mitropolit al Moldovei: Anastasie Crimca, dela care ne-a rămas 3 Evanghelii, 3 Liturghiere și o Psaltire, lucrate între 1612 și 1620 în mănăstirea Dragomirna (vezi art. citat al Dșoarei Der Nersessian în *Mélanges*, N. Iorga, p. 695 și urm.).

(Va urma).

RENAȘTEREA SATELOR

IN ȘCOALA PROROCILOR

„Taie popa limba“

Încă de mititei ne învățase mama să nu mințim, că celor ce mințesc le taie popa limba. Amenințarea era aspră și nu avea darul de a ne face pe preot prea vrednic de iubire, ca unul care se îndeletnicea cu lucruri așa de înspăimântătoare.

Indemnul era bun, ca orice vine dela o mamă iubitoare. Mai târziu ni-l da Părintele, când ne învăța cele zece porunci. Apoi bătrânii satului și toate cărțile de înțeleaptă povăț cari ne cădeau în mână.

Și totuși mințim cu toții. Unii mai mult, alții mai puțin; unii din glumă, așa, ca să facem haz și să păcălim pe cineva, iar alții din interes, ca să dobândim ceva.

Minciuna e un lucru din cale afară de urât și de păgubitor. De sigur gluma un e un păcat. Numai cât mințind prea des chiar din glumă, putem ajunge robii minciunii serioase. Ajunși odată robi ai acestei patimi, greu ne mai putem scutura de ea. Și așa ne îngropăm încrederea oamenilor și cinstea la

care orice om se cade să țină mai mult ca la orice alt bun.

Prinși cu minciuna, nimeni nu se mai întovărășește cu noi, că nu mai pune niciun preț pe vorbele și gândurile noastre. Dimpotrivă, până și presupușii noștri prieteni ne privesc cu neîncredere și clătînd din cap se despart de noi văzându-și de treabă.

Și cu tot dreptul. Nu-i înțelept să pleci la drum cu un om în care nu te poți încrede. Căci când ai avea nevoie de el, adecă la vreme de necaz, atunci te năpustește, încât rămâi cu buzele umflate. De aceea, pe bună dreptate se spune că mai bine tovarăș la pagubă cu un om cinstit decât la câștig cu un om mincinos.

Iată câtă sfințenie se cuprinde în prorociile din decalog: Să nu mințesti și să nu fii mărturie mincinoasă — și ce înțeleaptă-i vechea zicală a poporului: Cu minciuna poți prânzi, dar de cinat nu cinezi niciodată.

Dă, Doamne.

D. P.

EVANGHELIA

Crucea lui Hristos și a noastră

— Carol V, împăratul Franței, a asezat două mese în camera sa. Pe una pusese sceptrul și coroana, iar pe alta sabia și coiful. Chemă apoi pe fiul său și-l îndemnă să-și aleagă. Copilul alege pe dată sabia și coiful. Întrebat de tatăl său ce l-a îndemnat să facă aceea alege, răspunse: „cu sabia și coiful voi cuceri oricând sceptrul și coroana!“

— Hristos ne pune înainte Cerul și Crucea suferințelor și ne cheamă să alegem. Putea-vom oare cuceri Cerul fără Cruce? Hotărît că nu! Pilduire despre aceasta ne dă Învățătorul însuși care-și alege — aici pe pământ — nu coroană să domnească, ci crucea celor mai grele suferinți, ai celor mai mari umiliri; prin ele ajungând apoi la cel mai desăvârșit triumf asupra iadului.

Coborît ca să răscumpere sufletul din păcat se face rob asemenea celor mizeri și suferă alături de ei, ba chiar mai mult decât ei. El este în fruntea oastei de martiri, condamnați la moarte de stăpânii lumii de atunci, pentru faptul că doriau să-și mântuie sufletul; doriau să fie buni, cinstiți, drepti și să se tubească întru sine ca și fii ai aceluiași ziditor. — El este cel dintâi batjocorit, schingiuit, bătut, omorît de mâinile celui pe care l-a creat și pentru care a venit să-

ridice din cădere în statul harului sfințitor, unde fusese înainte. A venit lumină pe pământ; alinare în trupuri și în suflete mângâiere. Și poporul căruia i-a făcut cel mai mult bine, îl judecă, rostind teribila sentință: „Vinovat este morții! Răstignește-L!“ Așa sirigă slugile celui rău în jurul „Mielului“ — care a venit să aducă iubire și pace pe pământ. Așa strigă păcatul în jurul luminii și al adevărului.

Și El suferă nevinovat, da tăcut și supus și iertător... suferă judecată mârșavă, scuipări și loviri în obraz și cunună de spini pe cap. Doar trei cuvinte blânde, din care însă se desprinde muștrarea peste veacuri, rostesc buzele-I sfinte: „Dece mă bateți?“... Dece mă bați omule prin fărâdelegile tale?

— Iată crucea pe care a purtat-o Hristos și încă o poartă și azi pentru aceleași fărâdelegi ale omenirii.

— Crucea noastră? Ni se pare grea, dar este infinit mai ușoară decât a lui Hristos. Noi ne purtăm crucea — ispășenia noastră — proprie și pentru a noastră vină, pe câtă vreme El nevinovat și pentru a întregii omeniri ispășenie a luat Crucea suferințelor. — Noi prin cruce vom cuceri Cerul, primim deci o răsplată mare, pe când El a lăsat cerul și s'a coborît să suferă pentru noi. De felul cum vom purta crucea noastră, cum vom

suferi pentru Hristos și dreapta-I lege, atârnă mântuirea noastră. El a șters odată cu sângele Lui păcatele oamenilor, Acuma noi, urmând pilda Lui, purtând crucea ca El le putem șterge.

— Avem atari pilde și dela oamenii aleși a lui Dumnezeu.

— Așa, la un pustnic i s'a arătat diavolul în vis și a început să-i arunce în ochi toate păcatele cea făcut... „ai făcut asta și asta... vai de sufletul tău, vrednic ești de iadul nostru, — Numai atât? — întrebă pustnicul. — Ba ai mai făcut și alte multe, ca să fi vrednic de osândă!“

— Te rog să mi-le scrii pe hârtie, să nu le uit.

După ce le scrise, luă pustnicul hârtia, făcu pe ea semnul crucii și scrise de desubt: „achitate prin sângele Domnului“. — O întinse apoi diavolului zicând: — Mi-ai dat „nota“ poftim „chitanța“. — La acestea diavolul fugi, crăpând de necaz.

— Omule bun! În fiecare zi facem o notă lungă, plină de păcate. Să achităm zi de zi această notă, căzând cu ea în fața crucii lui Hristos. Ea poate fi plătită numai prin scump sângele Lui. Și acela numai este vrednic de acest credit mare care cu vrednicie de fiu a lui Hristos își va purta Crucea ce i-a fost orânduită în viață.

Pr. I. MATEIU

Sufletul readus la staulul păstorului

Mi-ai spus că ai nevoie, departe cum ești acum, de un cuvânt „din suflet“ care să fie locul reuniunilor, la care nu mai poți veni.

Iată că încerc să-ți transmit pe această cale, fie și tuturor celor cari caută în aceste rânduri câteva seminte din grânarul viu și nesfârșit al „Semănătorului“, gândurile cari ne vin din izvorul Duhului, care pururea e gata să ne slujească, să ne sprijine și să ne ajute când îl chemăm.

Ți-am spus că viața aceasta e o școală. În adevăr, suntem pe pământ ca niște elevi cari dăm un foarte greu examen înaintea unui profesor al relelor izvorâte din păcat în clasa căruia cădem când n'am știut răspunde la întrebările Iubirii și Înțelepciunii celei mari.

Profesorul acesta al doilea, e nesfârșit de puternic în fața omului: e Spiritul rău sau Diavolul. Oh! El nu e cum s'au obișnuit oamenii să și-l zugrăvească pe pereții bisericilor, cu coarne și coadă, fiindcă el e un spirit sau duh fără trup și tocmai pentru aceea îi este ușor să pătrundă și străbată prin trupul și duhul omului și să pună stăpânire pe el.

Nu este nici o armă în puterea noastră care să ne poată feri de el, fiindcă el se strecoară în gânduri ca adierea de vânt printre spicele de grâu și le pleacă și le îndoie încotro vrea el. Și dacă nu l-am izgonit numai decât, prin altă putere, bietele spice ale gândurilor noastre rămân uscate și fără rod, se usucă și sufletul cu ele cum se usucă trunchiul copacului când a prins să moară crengile una câte una, începând din vârf.

Numai rugăciunea curată, fierbinte, făcute cu toată sinceritatea de a-ți curăți sufletul îndreptată spre Dumnezeu și întrupată în fapte bune, izvorâte din iubirea semenilor, numai ea te poate apăra împotriva duhului celui rău.

Să mărturisească cineva c'a chemat numele Domnului în ajutor, nu numai cu multe ceasuri înaintea ispitei, la orele obișnuite de dimineața și seara, dar chiar în clipa când vi-

clenia diavolului asaltează sufletul, să mărturisească cineva că'n adevăr a chemat atunci în ajutor pe Mântuitorul, și că nu i-a venit în sprijin!

Nu poate nimeni să facă o astfel de mărturie, fără a spune o minciună. „Toată puterea în cer și pe pământ ni s'a dat“ spune El „Rămâneți în Mine și Eu voi rămâne în voi“. După porunca „rămâneți“ El dă și făgăduiala: „voi rămâne“, căci El nu poruncește fără să dea.

Iată puterea care se descarcă în noi ca un fulger curățitor, făgăduiala o avem dela el și nimeni nu poate fi atât de nebun să nu-i dea crezarea deplină, când știe că sângele Lui ne-a răscumpărat de sub robia deavolului.

Ai văzut că uneori, în ploile cari se abat să rodească pământul sterp și ars de arșița verii, fulgerile se țin lanț și nu mai conțin ore întregi! Poate că acolo unde atmosfera e mai încărcată de germenii nesănătoși, tocmai acolo prevederea firii descarcă mai mult ozon, care să curețe aerul de toate miazmele de care emanațiile bălților îl saturase.

Așa este nevoie de multe ori ca chemarea sfântului Duh asupra noastră să fie necurmată, în fiecare clipă ca o rugăciune lungă, tăcută pentru miazmele pe care toate generațiile trecute ni le-au lăsat în sânge, să curățească putreziciunea păcatului.

Acolo unde stricăciunea a fost mai mare, acolo și mila și dărnicia Domnului este mai bogată, dacă profundă este și pocăința noastră.

Deschide largi porțile sufletul ca Spiritul Domnului să treacă prin el ca un uragan încărcat cu fulgere.

Uite, ridică ochii spre El. Soarta ți-a dat numele de Pavel, ca să-ți aducă aminte câte biruinți a câștigat apostolul, al cărui nume îl porți.

Aruncă-ți ca și el tot sufletul tău la picioarele lui Hristos ca pe un lucru al Lui și numai al Lui.

Preot ILIE DONISĂ-BRUJU

DIN LUMEA LARGĂ

Măinile Domnului

Nu trebuie să uităm, că Iisus a fost muncitor, fiul de suflet al unui muncitor. Nu putem ascunde, că s'a născut sărac în mijlocul poporului, care se trudește cu trupul pentru o bucată de pâine. Domnul însuși a muncit cu trupul pentru a-și agonisi pâinea cea de toate zilele, înainte de ce ar fi propovăduit Evanghelia. Măinile care au dat celor simpli binecuvântare, leproșilor tămăduire, orbilor vedere, morților vieață; mâinile, ce au fost străpunse de cuie pe cruce, au fost mai întâiu muiate de sudoarea muncii; nu erau mâini fine, delicate, elegante, ci aspre, bătătorite, învârtoșate de muncă; mâini ce au purtat unelte și au bătut cuie în lemn: mâini de muncitor.

Despre buna rânduială

— Rânduiala s'o iubești, de vrei să te procopsești.

— Buna rânduială ajută chiverniseala.

— Rânduiala e bună în toate.

— Păzește rânduiala și ea încă te va păzi.

— Buna rânduială ține legate deolaltă toate lucrurile, alcătuiind întreaga lume văzută, ca să reoglindească asemănarea ei cu Dumnezeu. Ființele înalte văd în această rânduială urmele unuui Ziditor Veșnic, care o conduce cu înțelepciune.

— De buna rânduială se ține ca fiecare lucru început să fie isprăvit cu băgare de seamă. Un mare învățat zicea; Tocmai isprăvirea lucrării e de interesul cel mai mare; o lucrare isprăvită bine e un imbold sigur pentru alte lucrări la fel.

— Neorânduiala e mama nenorocirii.

— Fiecare treabă la vremea ei, și fiecare lucru la timpul său.

— Nimic nu ajută mai mult economia ca ținerea fiecărui lucru la locul său.

— Buna rânduială are aceste trei foloase: înlesnește aducerea aminte, economisește timpul și păstrează lucrurile.

— Unde nu este regulă și lege, nu există virtute, dar nici plăcere. Până și jocurile copiilor au legi; ele n'ar putea fi fără legi.

„Cercetați Scripturile“

Sfânta Scriptură nu este o carte ca oricare alta. Ea este o carte a lui Dumnezeu; o carte prin care Dumnezeu vorbește despre El și planurile Lui. Biblia este o carte prin care Dumnezeu și-a descoperit planurile Lui și planul cel mare al mântuirii noastre. De aceea zice Mântuitorul: „Cercetați Scripturile

căci acela mărturisesc pentru Mine și întru dânsele socotiți a avea viața veșnică“ (Ioan 5, 39).

Dar Biblia nu este numai o carte de cunoaștere a planurilor și învățăturilor lui Dumnezeu, ci mai presus de aceasta, Biblia este o carte plină de putere, dar și har. Cercetați Scripturile căci în cuvintele ei este ceva ce nu se poate spune, ci numai se simte. În cuvintele Scripturii este o putere, este un dar, este ceva din Duhul lui Dumnezeu, este Dumnezeu însuși. „Cuvântul Scripturilor e ca ploaia ce se pogoară din cer și nu se întoarce până nu adapă pământul inimilor — și-l face de rodește“ (Isaia 55, 10). Când citești Scripturile cu credință și cu dor de mântuire sufletească, stai sub ploaia darului de sus, stai sub o revărsare de dar stai sub o putere ce lucrează în tine. „Viu este cuvântul lui Dumnezeu și lucrător...“ (Evrei 4, 12).

Nu este pe suprafața pământului o carte mai cu putere decât Sf. Scriptură și în special Scriptura Nouului Testament, adică Evangheliile și Epistolele Apostolilor.

Despre creștinii cei dintâi spune Biblia că „în fiecare zi erau cercetând Scripturile“ (Faptele Apostolilor 17, 11) de aceea era atâta putere în viața lor. Biblia e o hrană zilnică a sufletului. Eu cetesc în fiecare zi în Biblie pentru că ea este o lipsă a vieții mele întocmai ca apa ce o beau, aerul ce-l răsuflu și pâinea ce o mănânc.

Un creștin cetitor fără Biblie este ca un meseriaș fără unelte de lucru. Ceia ce este plugul pentru plugar acul pentru croitor, ciocanul pentru ferar, peana pentru scriitor, aceea trebuie să fie și Biblia pentru creștin.

Ai tu, cetitorule, Biblia în casa ta și citești regulat în ea?

CURIOZISĂȚI

In câtă verve se mistuie mâncarea

Mâncările intră în stomac ca într'o moară. Unele din mâncări se macină (se mistuie) mai repede, altele mai încet, Iată câteva: laptele se mistue în 2 ceasuri, ouăle în 2, cartofi în 2 și jumătate, șunca în 3, friptura de porc în 3 și jumătate, pâinea în 3 și jumătate, brânza în 3 și jumătate, cârnații în 4, varza în 4 și jumătate fasolea în 5, carnea afumată în 5—6 ceasuri.

Dintre cărnuri, cea mai ușoară de mistuit se spune că e carnea fiartă de găină, care se mistuie în 1 ceas și după ea vin peștii.

Cea mai lungă barbă din lume

Se află depusă la muzeul național din orașul Braunau (Germania), într'un dulap de sticlă și are o lungime de 2,72 metri. Un adevărat trofeu.

Barba aceasta a aparținut primarului din Braunau, Hans Steininger, care a trăit în anul 1567, an ce i-a fost fatal. Căci într'o bună zi, coborând treptele primăriei, s'a împedecat de barba-i lungă și căzând jos s'a rostogolit până'n mijlocul străzii, cu care ocazie și-a sfâr-

șinat capul, iar după câteva ore dela aceasta întâmplare a murit.

Înainte de a fi înmormântat i s'a tăiat barba, care a fost expusă în numeroase muzee din orașele Germaniei. După aceea a fost dusă la muzeul național din Braunau unde se află mormântul fostului primar.

Pe piatra acestui mormânt se poate vedea, în mărimea naturală, fotografia mortului cu barba lui lungă de... 2,72 metri.

Păstrarea îmbrăcăminte de lână în timpul verii

Iată un procedeu sigur și ușor. Luați o cutie de carton puneți în mijlocul ei un căpăcel de metal în care ați pus o lingură de pucioasă, căreia îi dați foc cu un chibrit. Închideți imediat cutia punând capacul deasupra și așteptați 5 minute. Între-deschideți cutia, scoateți căpăcelul de metal pe care-l asvârliți imediat în apă rece, ca să nu producă miros. Așezați repede lucrurile de lână în cutie, închideți-o, înfășurați-o în hârtie și legați-o bine cu sfoară. Toamna veți regăsi lucrurile în perfectă stare și fără urmă de miros urit. Lucru important: procedeu nu prezintă nici o primejdie, cutia nepunând să se aprindă din pricina pucioasei care arde.

Sfaturi folositoare

Cum se face Iaurtul. Iaurtul se prepară din lapte de vacă, de oaie sau de bivoliță, separat sau amestecat. Când se prepară din lapte de bivoliță, atunci se smântânește în parte.

Laptele se fierbe puțin, sau se fierbe până scade un sfert din el când obținem nu iaurt mai gras. După ce se răcește punem în el maia, ce poate fi făcută din iaurt mai vechi. Se ține la răcoare 2—3 ceasuri, timp în care se încheagă. Aceasta temperatură se păstrează punând vasele (oalele, paharele, borcanele, etc.) deasupra unui cuptor de zid, sau se învelesc cu pături. Un mijloc practic ca să menținem temperatura potrivită este următorul: se pun vasele cu iaurt într'un alt vas mai mare în care punem apă caldă de 45 gr. Această apă cum începe să se răcească, o înlocuim de câteva ori, până ce iaurtul se încheagă bine. După aceea înlocuim apa caldă cu apă rece, ce de asemenea o schimbăm de 2—3 ori. În această apă rece iaurtul stă până a doua zi, când este bun de mâncat.

O beaură din mustul de mesteacăn. În lunile Martie și Aprilie, până la frunzitul, se caută pe o coastă vreo câțiva mesteceni mai bătrâni încârligati dela tulpină, se găurește cu un sfredel în 2—3 locuri, nu prea adânc, și se pune câte un vas curat în care să cadă picăturile de must. Dela 4—5 mesteacăn în în trei zile se poate aduna 5—6 decaliti de must care se toarnă într'un butoi deschis dar acoperit cu o pânză. Până când se adună mustul se ia o doniță de orz se spală bine se pune pe 3 zile la căldură ca să se incolțească, apoi se usucă pe o tavă pe plită fierbinte. Orzul uscat și chiar prăjit se toarnă în butoiu cu must, se mai pune o doniță de

poame uscate, mere, pere sau prune, un pumn de hemeiu sau de 10 lei drojdie de prăvălie. După 2—3 zile de fermentare se opține o minunată și sănătoasă beaură cu spumă, bună mai cu seamă la sărbători, când omul mănâncă mâncări mai grase.

Să mănâcăm castraveți verzi cu o lună mai devreme. În luna Aprilie se adună vreo 15—20 coji de ouă de găină sparte dela vârf până la jumătate, în care se pune pământ gunoat și vreo 3—5 semințe de castraveți. Se face o scândură sfredelită în rând ca să înceapă cojile de ouă, din când în când conținutul lor udare cu apă și se pune în casă pe fereastră spre soare. Când se face straturi pentru semănatul castraveților acestea din casă au crescut mari și spărgând cojile se fac cuburi în pământ unde se așează răsada de castraveți și se acopăr împrejur cu pământ udare. Până când cei sămănați în straturi de abia răsar, cei crescuți în casă înfloresc și dau recoltă cu mult mai de vreme.

* Prot. stavr. Alecsiu Latîș

(Continuare din pag. 3)

narea analfabeților, fiind premiat pentru această activitate.

După înfrunzirea idealului național în 1920, înființează parohia Baia-Mare, consolidându-o și înzestrându-o cu biserică, casă și sesiune. A avut mult de luptat cu dușmănia celor cari nu vedeau cu ochi buni opera de consolidare a bisericii sale.

Era cinstit de toți cetățenii orașului și ținutului din Nord, iar I. P. Sa Mitropolitul Nicolae îl distinge cu brâu roșu.

În 1926 este hirotesit întru protopop al tractului „Cetatea de Piatră“ nou înființat, unde lucrează pentru ridicarea prestigiului bisericii ortodoxe, pentru care fapt a primit „Răsplata muncii“ și alte mențiuni.

Sub conducerea sa protopopiatul își mărește numărul parohiilor dela 15 la 34, îndemnând clerul și poporul să lucreze pentru ridicarea sfintelor lăcașuri cu frumoase rezultate.

În centrul protopopiatului a pus bazele unei biblioteci, donându-și spre acest scop biblioteca proprie. În cuprinsul protopopiatului a inițiat și îndemnat a se înființa coruri, reuniuni de înfrumusețarea bisericilor, sfatul păcii.

În 1937 când se reînființează Episcopia Maramurășului, pentru calitățile sale de organizator a fost chemat în funcțiunea de consilier referent. Regretatul Episcop Vasile al Maramurășului în 1939 pentru bunele servicii aduse sf. noastre biserici și în special Episcopiei Maramurășului, l-a distins cu rangul de protopop stavrofor. Acest post l-a îndeplinit cu competență și conștiinciozitate, chiar și în momentele cele mai grele, create dela arbitrajul dela Viena, când rămâne la postul său în fruntea colegilor săi în calitate de vicar. Dar ura streină nu l-a înconjurat, a fost aruncat în temniță, de unde târziu este trecut peste prilazul dela Feleac, cu durerea în suflet că e forțat să se desparte de ținutul unde a activat peste 3½ decenii, dar cu convingerea că totul este trecător și va ajunge să revadă ținutul drag al „Chioarului“.

In timpul refugiului, petrecut împreună, cu frățescă dragoste sfătuia și încuraja pe toți cari erau în pribegie.

Mare i-a fost bucuria când după 4 ani Ardealul se eliberează prin vitejia Armatei Sovietice alături de care au luptat cei mai buni fii ai neamului. Se reîntoarce acum ca pensionar la Baia-Mare unde, după o muncă și activitatea bogată depusă în slujba poporului drept credincioși, își duce zilele în viață sobră așa cum a fost în totdeauna.

N'a adunat comori pământești, dar a sădit virtuțile creștine în sufletul multor generații tinere, ca profesor duhovnic, cât și fiilor săi, cărora le-a lăsat zestre pregătirea morală, așa cum a știut un bun părinte să-și crească urmașii.

Azi când după 67 ani s'a stins din viață, noi, prietenii și împreună lucrătorii, cu smerenie îi pomenim numele, și rugăm pe Bunul Dumnezeu să-i rânduiască lăcaș cu dreptii.

Pr. I. RUȘDEA

PREOTESE VREDNICE

ANA GLIGOR

La 13 Martie se împlinește un an dela adormirea întru Domnul a aceleia ce a fost preteasa Ana Gligor în Ponorelul Munților Apuseni.

Preteasa Ana Gligor a fost pilda ilustrativă a unei vieți dedicată în întregime familiei, soțului și bisericii. Cei ce au cunoscut-o pe bătrâna și o cunosc mulți cari au trecut pe drumul pelerinajilor la casa lui Avram Iancu sau spre Găina, nu vor putea să uite figura blândă și vocea caldă a pretesei acestuia îmbrăcată tărănește și mai cu seamă, dacă îi vei fi fost vizitat casa, ospitalitatea sinceră și masa totdeauna întinsă pentru oricine, face din amintirea ei un moment de pioasă recunoștină pentru toate soțiile de preot cari au apus în decursul scurgerii istoriei moștești.

Preteasa Ana Gligor a fost tovarășa de viață a protopopului onorific Ioan Gligor. Născută dintr'o veche familie de preoti — familia Candrea din Neagra — Ana Gligor a pus în decursul celor 79 de ani de viață și 62 de căsnicie, făclia tradiției și cinstei familiei din care a coborât și

prin dragostea și caritatea ei a atras simpatia tuturor oamenilor din Munții Apuseni și soțiile tinere și-au făcut o pildă din viața acesteia.

Dintr'o gospodărie modestă, așa cum sunt toate în țara de piatră a Apusenilor, preteasa Ana Gligor, prin munca și chiverniseala ei de fiecare ceas, a sprijinit cu fidelitate înduioșătoare de soție și mamă, opera de educare a unei numeroase familii. Mamă a opt copiii, patru băieți și patru fete, prin sacrificii mari ea a reușit ca să dea fiecărui copil o carieră pentru viață.

Mamă, soție, bunică și străbunică, ea a lăsat prin viața ei o pildă pentru familie și pierderea, oricât a fost de regretată de acele câteva sute de țărani cari au venit acum un an la marginea sicriului ei să-i aducă ultimul salut, constituie un motiv de pioasă amintire și reconfortare sufletească, izvorite din gândul că și în zilele noastre mai sunt pretese vrednice și conștiente de misiunea lor în societatea bisericii.

fl. m.

CRONICA EVENIMENTELOR

INTERNE

Prezidiul Marelui Adunări Naționale a dat la data de 2 Martie un Decret prin care trec în proprietatea Statului fermele model și moșiile ce au fost expropriate prin reforma agrară din 1945.

Prin această nouă măsură a Statului se pune capăt tuturor stărilor de lucruri prin care se căuta sabotarea muncii agricole, creându-se condițiuni pentru întărirea și dezvoltarea agriculturii noastre la un nivel superior.

Intr'un articol apărut în „Scântea” Dl Vasile Luca, ministrul finanțelor, ocupându-se de problema simplificării aparatului de Stat a spus că „până la repartizarea lor în alte locuri de muncă, salariații puși în disponibilitate, capătă ca ajutor, dela Statul celor ce muncesc, salariile pe care le-au avut. De asemenea ei își păstrează drepturile medicale prevăzute de Legea Asigurărilor Sociale.”

Ziua Internațională a femeii, sărbătorită la data de 8 Martie, la Cluj s'a desfășurat în forme impresionante. Muncitoare din fabrici, țărane muncitoare din satele apropiate, funcționare, intelectuale, studenți, eleve au venit în corpore să

manifesteze pentru pace și împotriva imperialismului ațâțător la un nou război,

Alătura de femei, au venit mii de oameni să-și arate dragostea lor față de această însuflețită manifestație.

In ultimele săptămâni a căzut zăpadă în toată țara. In câmpia Dunării a fost împreunată cu furtună puternică, pe când în Ardeal și Moldova a nins ușor. In părțile bănățene a nins mai puțin.

La data de 6 Martie c. s'au împlinit patru ani dela venirea la putere a partidului prezidat de Dl Dr. P. Grova, fiu de preot din părțile Hunedoarei.

Cu acest prilej Dl A. Bunaciu, ministrul justiției, a ținut la Radio o conferință prin care a arătat toate bogatele realizări și reforme ce s'au făcut de atunci încoace.

EXTERNE

Londra. Secretarul General al partidului comunist din Anglia vorbind în fața Comitetului Partidului Comunist a spus că Pactul Atlanticului de Nord, care acuma se perfectează în Apus „este un bloc militar în afara Organizațiilor Națiunilor Unite, violând Charta ONU și

fiind în slujba blocului agresiv anglo-american, care tinde spre stăpânirea lumii; el este îndreptat împotriva Uniunii Sovietice și a țărilor cu democrație populară”.

Nanking. In lupta de eliberare a Chinei, armatele populare înaintează spre Sian, cucerind noi localități.

Ottawa. Partidul Laburist Progresist din Canada și-a exprimat solidaritatea sa cu partidele comuniste din Franța și Italia. Deasemenea și-a exprimat aceeași părere față de o eventuală agresiune, care și-au exprimat-o D-nii Thorez și Togliati.

Muncitorii canadieni se vor împotrivi politicii guvernului care încearcă să atragă Canada într'un nou război organizat de imperialiști.

Atena. Continuându-și drumul început, monarhiștii din Grecia au executat în zilele trecute alți trei

membrii ai Partidului Comunist Grec. Intre ei era și o femeie.

Washington. Prin măsurile pe care Generalul Mac Arthur le-a luat, din ordinul Americii, în Japonia se calcă drepturile muncitorimii japoneze.

Delegația Sovietică a luat cuvântul, apărând drepturile populației muncitoare, spre a se putea organiza în syndicate, ca organizațiuni care apără interesele profesionale ale muncitorilor.

New-York. In urma faptului că numeroase întreprinderi industriale din Statele Unite au început să reducă producția, o serie întreagă de muncitori au fost lăsați fără de lucru.

După un comunicot oficial american în ultimele două luni numărul șomerilor a crescut cu peste 1 milion 250 mii.

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 1600/1949.

COMUNICAT

In Duminicile din Postul Mare se organizează în Cluj, un ciclu de conferințe „Meditații” rostite de P. P. C. C. Păr. Profesori în cadrul Vecerniei, după următorul

Program :

Binecuvântarea.
Ectenia Mare.
Doamne, strigat-am.
1 Stih și Mărire... Și acum...
Vohod, Lumină și Prohimen.
„Meditație” (20-30 minute), rostită de un P. C. Păr. Profesor dela Institutul Teologic.

Acum slobozește...
Tropar.
Otpustul.

a) In biserica „Catedrală”

1. Duminecă, 13 Martie 1949, Prof. Dr. L. Munteanu: „Rugăciunea Domnească”.
2. Duminecă, 20 Martie, Prof. Dr. D. Bodea: „Obârșia Sf. Liturghii”.
3. Duminecă, 27 Martie, Prof. Dr. I. Zăgreanu: „Muncă și Rugăciune”.
4. Duminecă, 3 Aprilie, Prof. Dr. I. Todoran: „Cum ne mântuim”.
5. Duminecă, 10 Aprilie, Prof. Dr. I. Bunea: „Dragostea lui Dumnezeu în opera Mântuirii”.
6. Duminecă, 17 Aprilie, Prof. Dr. P. Suci: „Patimile Mântuitorului în lumina prorocilor mesianice”.

b) In biserica „Shimbarea la față”

1. Duminecă, 13 Martie 1949, Prof. A. Faur: „Unitatea Credinței”.
2. Duminecă, 20 Martie, Prof. Deheleanu: „Paște oile mele”.
3. Duminecă, 27 Martie, Prof. Dr. N. Balca: „Tineri din Sf. Evanghelie”.
4. Duminecă, 3 Aprilie, Prof. I. Pop: „Biserica și probemele sociale”.
5. Duminecă, 10 Aprilie, Prof. Dr. A. Filipașcu: „Petru Movilă”.
6. Duminecă, 17 Aprilie, Prof. V. Rusu: „Irmosele Invierii”.

Vecernia la „Catedrala Episcopală” va începe la ora 5 p. m. (17), iar la „Schimbarea la Față” la ora 6 p. m. (18).

Cluj, la 2 Martie 1949.

NICOLAE
Episcop

Const. Hașcău
Secretar

Nr. 1441/1949.

Circulară

Aducem la cunoștința P. C. Protopopi și C. Preoți că bunurile Bisericilor noastre sunt și rămân asigurate contra focului la Societatea de Asigurare „Prima Ardeleană” filiala Cluj, care face parte din R. A. A. S. Inșă pentru ușurarea și simplificarea multei corespondențe din trecut, am decis ca pentru viitor — adecă începând cu 1 Ianuarie 1949 — fiecare parohie își va achita premiul de asigurare direct Societății, filiala Cluj, Strada Universității Nr. 1, sau la filialele Societății din localitatea cea mai apropiată.

Societatea va fixa noi premii de asigurare și va încheia noi contracte direct cu parohia și nu prin Consiliul eparhial cum s'a făcut în trecut.

Dela asigurare nu se poate susține nici o parohie, fiind obligatorie, Cluj, din șed. Consiliului Eparhial dela 3 Martie 1949.

NICOLAE
Episcop

C. Hașcău
secretar

Nr. 1147/1947

COMUNICAT

Insistențele noastre cu încasarea dela parohii a taxelor către Centru Eparhial prin intermediul P. C. Protopopi încep a-și arăta roadele bune, astfel ne ținem de o plăcută datorie de a da ca exemplu pe eparhie pe P. C. Protopop al Zlatnei Gheorghe Popescu, care a încasat și achitat dela parohii toate taxele până la zi. Sperăm că în curând îi vor urma și alți P. C. Protopopi pe cari asemenea îi vom însera în coloanele acestui ziar.

Dar nu vor rămânea nesemnalați nici cei ce vor rămânea în restanță, Cluj, din sedința Consiliului Eparhial dela 23 Februarie 1949

NICOLAE
Episcop

Const. Hașcău
secretar

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj